

AUTORSKÉ PRÁVO

Zájmy autorů a uživatelů podle LZPS

- Čl. 34: právo na ochranu tvůrčího duševního vlastnictví

X

- Čl. 17: právo na informace
- Čl. 33: právo na vzdělání

Počátky autorskoprávní ochrany

- 1883 Pařížská úmluva – ochrana průmyslového vlastnictví
- 1886 Bernská úmluva
  - Ochrana literárních a uměleckých děl
  - Cílem sjednocení angloamerického a kontinentálního práva
  - => dnes poslední verze z 1979
- Vznik 2 mezinárodních kanceláří pro správu úmluv
- 1893 spojeny: Spojená mezinárodní kancelář pro ochranu duševního vlastnictví – BIRPI (Bern)
- 1960 BIRPI do Ženevy – blíže k OSN
- 1970 BIRPI => [WIPO](#) (World Intellectual Property Organization)
- 1974 WIPO součástí OSN

WIPO dnes

- Chrání především práva vlastníků/držitelů AP
- 187 členských států = víc než 90 % světa
- Zaručuje alespoň základní ochranu AP
- Vliv ICT na právo – úprava mezinárodních smluv
- Pomoc a poradenství státům, firmám, nevládním organizacím
- Lidská práva ve vztahu k IP
- Správa internetových jmen a adres
- On-line kurzy – [WIPO Worldwide Academy](#)

Mezinárodní smlouvy pro ČR

- Bernská úmluva – pro Č(S)R závazná od 1921, základní AP ochrana, volnost implementace pro státy
- Římská úmluva – vznik 1961, pro Č(SS)R závazná od 1964; výkonní umělci, výrobci zvukových záznamů, TV a rozhlasová vysílání
- Smlouvy WIPO – 2002 o právu autorském a o výkonech výkonných umělců
- TRIPS – o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví; 1994 Marrakéš, od 1996 ČR; počítačové programy, pronájem a půjčování, ochrana databází

Směrnice Evropského parlamentu a Rady

- Směrnice Rady [93/83/EHS](#) ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se práva autorského a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [96/9/ES](#) ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2001/29/ES](#) ze dne 22. května 2001 o harmonizaci určitých aspektů práva autorského a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2001/84/ES](#) ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2004/48/ES](#) ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2006/115/ES](#) ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (kodifikované znění).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2006/116/ES](#) ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (kodifikované znění).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2009/24/ES](#) ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění).
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2011/77/EU](#) ze dne 27. září 2011, kterou se mění směrnice [2006/116/ES](#) o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady [2012/28/EU](#) ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 386/2012 Evropské středisko pro sledování porušování práv duševního vlastnictví
- + DOPORUČENÍ KOMISE ze dne 18. května 2005 o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné on-line hudební služby

EBLIDA

- European Bureau of Library, Information and Documentation Associations
- Založena 1992 s cílem: přístup k informacím bez překážek
- 107 členů hl. z knihovních a archivních institucí v Evropě (z ČR SKIP a AKVŠ)
- Nevládní nezisková organizace zastřešující zájmy informačních a dokumentačních institucí v Evropě na mezinárodní úrovni a na politickém poli
- Věnuje se evropské informační společnosti, **AP a poskytování licencí**, kultuře, vzdělání a rozšíření EU

EBLIDA – projekty

- ECUP a ECUP+: od 1994, 15 států, zaměření na knihovny, AP a e-prostředí
- CECUP: jako ECUP, ale pro střední a východní Evropu (Bulharsko, ČR, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko)
- CELIP: navazuje na CECUP
- PULMAN a PULMAN XT: snaha odstranit legislativní, technické, sociální bariéry v přístupu k e-informacím, navázat spolupráci mezi paměťovými institucemi, součást e-Europe 2003 (financování)
- CALIMERA: podpora lokálních kulturních institucí, rozvoj informační společnosti a bourání Digital Divide
- ... a další

AUTORSKÝ ZÁKON

Vývoj

- Zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon) – nebyla dualita AP
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
  - Účinný od 1. 12. 2000
  - Novelizace: 2005, 3x 2006, 2008, 2x 2009, 2x 2010, 2x 2011, 2x 2012, 2x 2013, 4x 2014
  - Respektuje evropské předpisy
  - Aktuálně největší změna z. č. 228/2014 Sb. – osiřelá díla, hudební díla, délka majetkových práv

Úprava

- Právo autora k jeho dílu
- Práva související s právem autorským (výkon ≠ dílo)
  - Výkonný umělec
  - Výrobce zvukového/zvukově obrazového záznamu
  - Rozhlasový/televizní vysílatel
  - Zveřejnitel dosud nezveřejněného díla s uplynulými majetkovými právy
  - Nakladatel v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny pro osobní potřebu
- Právo pořizovatele k jím pořízené databázi
- Kolektivní správa uvedených práv

Dílo

- Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora
- Objektivní vyjádření trvale nebo dočasně, bez ohledu na rozsah, účel nebo význam (kvalitu) a formu
- Vzniká okamžikem vyjádření
- Ochrana od vzniku (ne zveřejnění)
- Musí být dokončené
- Ochrana všech částí – postavy, názvy, prostředí

Nosiče

- Nezávislost trvání ochrany díla na životnosti hmotného nosiče
- Výjimky: např. výtvarné dílo
- Vlastnictví nosiče není oprávnění k výkonu práva dílo užít
- Vlastník nosiče není povinen chránit ho před poškozením či zničením (není-li dáno jinak, třeba knihovna dle knihovního zákona ano)
- Např. e-prezenčka, mazání e-knih z půjčovaných čteček

Originalita

- Jedinečné
  - Výsledek vlastní tvůrčí činnosti
  - Nemohou vzniknout 2 totožná jedinečná díla od různých autorů
- Původní
  - Výsledek vlastní duševní činnosti
  - Mohla by vzniknout 2 totožná původní díla od různých autorů (např. fotografie, databáze, počítačový program)
  - Skládá se z již známých postupů

Hlavní typy děl

- Slovesné vyjádřené řečí nebo písmem,
- Hudební,
- Dramatické a hudebně dramatické,
- Choreografické a pantomimické,
- Fotografické a vyjádřené postupem podobným fotografii,
- Audiovizuální (např. kinematografické),
- Výtvarné (např. malířské, grafické a sochařské),
- Architektonické vč. urbanistického,
- Užitého umění a
- Kartografické

Druhy děl (dle TELEEC, 2007. s. 27-32)

- Literární
  - Slovesné (mluvené, psané)
  - Odborné
- Umělecké: jiné než literární
  - Hudební (s textem i bez)
  - Divadelní (sloučení děl dramatického, hudebně-dramatického, choreografického a pantomimického)
  - Fotografické (klíčová původnost)
  - Audiovizuální (kinematografické, televizní apod.; nutné splnit znaky pro dílo)
  - Výtvarné (malířské, grafické, sochařské atp.; statický nosič)
  - Architektonické
- Vědecké
  - Slovesné
  - Kartografické

Dílem není

- Námět,
- Denní zpráva nebo jiný údaj,
- Myšlenka,
- Postup,
- Princip,
- Metoda,
- Objev,
- Vědecká teorie,
- Matematický vzorec,
- Statistický graf...
- ALE dílem např. norma, pokud splňuje podmínky pro dílo

Specifické typy děl

- Osiřelé dílo:
  - Neuplynula MAP, ale nedostižný jejich nositel (dán postup zjišťování), statut lze kdykoli ukončit přihlášením se k autorství
  - Omezení práv autorů pro užití (digitalizace a zpřístupnění), pokud by se nepředpokládal protest, stále trvají další práva (uvádění autora apod.)
  - Užití jen veřejnými institucemi neziskově, nesmí např. nakladatelé, jen pro slovesná díla + s nimi spojená vyobrazení a audio/vizuální ve sbírkách veřejných knihoven, archivů, muzeí a škol
  - Nutné usilovat o vyhledání dědice + celoevropská veřejná DB údajů o osiřelých dílech
- Úřední dílo: výjimka ve veřejném zájmu, např. právní předpis, rozhodnutí, úřední návrh úředního díla, obecní kronika...

Specifické typy děl

- Dílo i grafické, architektonické, užitého umění...
- Audiovizuální: i bez zvuku, autorem režisér
- Kolektivní: celek vytvořený kolektivem, nelze používat části odděleně; ne audiovizuální díla
- Souborné dílo: sborník, časopis, encyklopedie, výstava, databáze – jedinečné dílo (vlastní výběr, struktura)
- I vzniklé tvůrčím zpracováním jiného díla (překlad, parodie..), není dotčeno právo autora původního díla, ale pro přepracování (z knihy scénář, překlad...) nutný souhlas autora

Počítačové programy

- Chráněny jako literární, vč. přípravných koncepčních materiálů
- Do AP nezasahuje ten, kdo
  - Rozmnožuje a upravuje pro užití oprávněně nabyté rozmnoženiny pro zavedení a provoz a v souladu s jeho určením
  - Zhotoví záložní rozmnoženinu (i v paměti počítače)
  - Zkoumá funkčnost při oprávněné činnosti
- Zákonné výjimky (např. volné užití) pro programy neplatí
- Právo k rozmnoženině za účelem využití, ne dalšího převodu

Půjčuje knihovna SW při využití jejích ICT?

- Usnesení NS ČR – odmítnuto dovolání obviněného
  - Provozoval hernu a půjčoval hry (nosiče, vč. rozmnoženin) bez souhlasu nositelů MAP => porušení MAP na rozmnožování a pronájem
  - Porušení § 152 (již neplatného) trestního zákona (v § 270 účinného trestního zákoníku úprava obdobná) => blanketní dispozice odkazující na AZ, tím AZ součást trestněprávní normy, takže neznalost zákona neomlouvá – povinnost při nakládání s chráněným se s AZ seznámit
  - Povolení by nebylo třeba při neziskovém předvádění prodávaného SW nebo vlastních zařízení

Zaměstnanecká a školní díla

- Vznikají pro naplnění zadání v dané instituci, ale ochrana rozdílná
- Zaměstnanecké dílo
  - Vznik pro splnění pracovních povinností, MAP vykonává zaměstnavatel (OAP zůstávají autorovi)
  - Upravují často směrnice, např. na MU:
    - Směrnice o duševním vlastnictví: MU nevykonává práva k článkům v odborném periodiku a ve sborníku, přehled o zaměstnaneckých dílech nadřízený, díla v RIV považována za zaměstnanecká
    - Směrnice o repozitáři zaměstnaneckých děl: povinnost uložit každé publikované zaměstnanecké dílo

Zaměstnanecká a školní díla (2)

- Zaměstnanecké dílo – problémy:
  - Ne vše označené afiliací zaměstnanecké, např. [Potenciál knihoven pro vzdělávání o informační bezpečnosti](#)
  - Kde [končí](#) zaměstnanecký poměr?
  - A jak se [dělí](#) výkon MAP?
  - Někdy autor nemá práva užít vlastní dílo (nositel MAP zaměstnavatel).

Zaměstnanecká a školní díla (3)

- Školní dílo
  - VŠKP: AZ + zákon o vysokých školách X jiná: jen AZ
  - Škola právo na LS o užití, autor může i jinému poskytnout LS, pokud přinese zisk, škola má nárok na úhradu vložených nákladů
  - Škola nevýdělečně zveřejňuje VŠKP po obhajobě (vč. posudků a záznamu obhajoby) pomocí databáze dle vnitřních předpisů (POVINNOST), odevzdáním autor souhlasí se zveřejněním bez ohledu na obhajobu (výjimka pro části chráněné jiným zákonem, nutné odůvodnění => řeší interní předpis)
  - Škola nevykonává MAP, nemůže např. vydat VŠKP pod CC (ale u zaměstnaneckých ano)
  - Při zájmu komerčního subjektu využít VŠKP:
    - Škola – bez výhrad?
    - Autor – uzavření licence
    - Kompenzace nákladů škole

Autoři a práva

- Autorem jen FO
- Anonymní a pseudonymní zastupování zveřejnitelem
- Spoluautoři rovná práva
- Spoluautorem není ten, kdo pomůže nebo dá radu
  - Technické, administrativní nebo odborné povahy
  - Poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu
  - Pouze dal ke vzniku díla podnět
- Dualita autorských práv: osobnostní a majetková

Osobnostní AP

- Osobování si autorství
- Rozhodnutí, zda a jak bude dílo zveřejněno
- Nedotknutelnost díla – nutné svolení autora ke změně/zásahu do díla, užití pouze způsobem nesnižujícím hodnotu
- Nelze se vzdát, převést
- Některá smrtí zanikají, jiná možné vymáhat i po uplynutí MAP (např. osobování autorství) blízkou osobou, PO sdružující autory nebo kolektivním správcem

Majetková AP

- Právo dílo užít nebo udělit jinému oprávnění k užití, bez oprávnění užití možné jen případech daných zákonem
- Užitím či oprávněním jiného právo autora nezaniká (jen omezeno, příp. pozastaveno další užití – výhradní LS)
- Právo na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla (nad 1500 EUR) přes kolektivního správce, jen u výtvarných děl

Majetková AP (2)

- Právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a vlastní vnitřní potřebu:
  - Za tiskové rozmnoženiny nebo audio(vizuální) vysílání či záznam rozmnožený na nosič
  - Odhad rozmnoženin (dle přílohy zákona): 70 % v knihovnách a dalších vzdělávacích zařízeních a 20 % v archivech, úřadech a u jiných poskytovatelů rozmnožovacích služeb
  - Neplatí se za vytvoření rozmnoženiny, ale za MOŽNOST ji vytvořit (poskytnutí přístroje) => vyžrát na stále se zlepšující technické vymoženosti
  - Kolektivnímu správci platí výrobce, dovozce či příjemce přístrojů ke zhotovení rozmnoženin a nosičů, poskytovatel tiskových rozmnoženin za úplatu (0,20 Kč za černobílou stránku, 0,40 Kč za barevnou)

Užití díla

- Rozmnožování: jakkoli, i dočasně
- Rozšiřování originálu/rozmnoženiny: zpřístupnění v hmotné podobě prodejem nebo převodem vlastnictví, v Evropských společenstvích po prvním toto právo vyčerpáno pro toto území (mimo pronájem a půjčování)
- Pronájem originálu/rozmnoženiny: zpřístupnění ve hmotné podobě za účelem prospěchu na dobu určitou
- Půjčování originálu/rozmnoženiny: jako pronájem ale bez účelu prospěchu
- Vystavování originálu/rozmnoženiny: zpřístupnění ve hmotné podobě umožněním vnímání

Užití díla (2)

- Sdělování veřejnosti: zpřístupňování v nehmotné podobě nebo veřejnosti tak, že k němu může mít přístup kdokoli na místě a v čase dle své volby (hl. díky počítačové síti), nejde o pouhé provozování zařízení umožňující sdělování; zejména
  - Provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla (mimo rozhlas a televizi)
  - Vysílání díla rozhlasem či televizí (uskutečněno vysílatelem), jeho přenos (zpřístupnění někým jiným než vysílatelem) a provozování (zpřístupnění vysílaného díla pomocí přístroje schopného příjmu, mimo zdravotní péči odměna autorům): techniky taxativně uvedeny, velmi podrobně popsáno využití družic
  - Aktuálně řešeno hl. s e-knihami (MAP se nevyčerpá jako u rozšiřování, tj. zakoupenou kopii nelze např. dál prodat), kdy v současnosti ochrana hlavně pomocí (sociálního) DRM

Příklad: článek o informačním auditu v NUŠL

- Má NTK právo požadovat možnost rozhodnout, jestli může být zveřejněný?
- => OAP u autora, takže ne, ale možnost postihu při porušení jiného než AZ (pracovní kázeň, mlčenlivost...)
- Kdo má právo rozhodnout, jestli bude článek vydán pod licencí CC, když vznikl jako...
  - ...úkol pro splnění předmětu na UK?
  - => školní dílo, MAP na studentovi
  - ...úkol zadaný NTK jejímu zaměstnanci?
  - => zaměstnanecké dílo, MAP na NTK (výběr licence CC)
  - ...v rámci volného času zaměstnance NTK?
  - => MAP na autorovi, ale nesmí použít chráněné informace

Platnost MAP

- MAP se nelze vzdát, jsou nepřevoditelná
- Předmět dědictví:
  - Pokud dědicem stát (i po zániku PO, která MAP vlastní), spravuje je Státní fond kultury České republiky nebo Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie
  - Dědici stejná MAP jako autor
  - Víc dědiců – jako spoluautoři
- Doba trvání od 1. 1. roku následujícího po klíčové události
- Doba MAP u audiovizuálního díla od smrti posledního z osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvlášť vytvořené pro toto užití
- U děl vycházejících postupně (svazky) pro každý díl zvlášť

Délka platnosti MAP

- 70 let od smrti (posledního spolu) autora nebo od zveřejnění anonymního/pseudonymního díla (problém zjistit smrt; pokud identita obecně známá nebo se autor prohlásí, platí 70 let po smrti)
- U díla s MAP bez vlivu smrti autora, které 70 let od vytvoření nebylo zveřejněno, MAP zanikají
- U dosud nezveřejněného díla MAP 25 let pro zveřejnitel (stejná jako MAP autora/dědice)
- Po uplynutí doby trvání MAP se dílo stává volným = kdokoliv ho může volně užít

Porušení práv

- Autor a kolektivní správce se může domáhat zastavení porušování, odměny..., možnosti dány zákonem
- Do AP zasahuje:
  - Kdo obchází technické ochrany, prodává k tomu nabízená či primárně určená zařízení, výrobky nebo součástky
  - Kdo odstraní nebo mění e-informaci o správě práv k dílu nebo takto upravená díla rozšiřuje, dováží či přijímá
  - Kdo pro své dílo využívá prvků (i úpravy), které by mohly vést k záměně s jiným dílem téhož druhu

VÝJIMKY A OMEZENÍ PRÁVA AUTORSKÉHO

Obecné principy omezení práv autora

- Pravidlo: k užití nutný souhlas autora!
- Výjimky => ZÁKONNÉ UŽITÍ (omezení AP)
- Omezení jen pro zvláštní případy jasně dané zákonem, nesmí být v rozporu s běžným užitím a nesmí být dotčeny zájmy autora
- Volná užití a zákonné licence pouze na dílo zveřejněné

3 kategorie užití díla

- Užití dovoleno přímo zákonem a není potřeba platit autorovi odměnu => bezúplatné zákonné licence (viz dále, např. citace)
- Užití dovoleno přímo zákonem, ale JE potřeba platit autorovi/kolektivnímu správci odměnu => úplatné zákonné licence (např. za kopírování)
- Vždy nutný souhlas autora, platba na dohodě/smlouvě => žádná zákonná licence (např. licenční smlouva za EIZ)

§ 30 Užití pro osobní potřebu

- = volné užití
- Užití pro osobní potřebu FO bez účelu prospěchu není užitím
- Záznam, rozmnoženina, napodobenina
- Neplatí pro užití a rozmnožení počítačové programy, e-databáze, architektonické stavby a pořízení záznamu audiovizuálního díla
- Tiskové rozmnoženiny (mimo notový záznam) volnějši – osobní či vnitřní potřeba FO, PO a podnikající FO a na objednávku pro toto
- Užití díla pro nezbytné předvedení či oprava přístroje zákazníkov

§ 31 Citace

- Rozsah:
  - Malá – citování výňatků zveřejněných děl
  - Velká – zařazení do svého díla vědeckého, kritického, odborného, k vyučovacím účelům – drobná celá zveřejněná díla
- ODŮVODNĚNÁ míra
- V souladu s poctivými zvyklostmi a v rozsahu vyžadovaném účelem
- Při vyučování pro ilustrační účel nebo při vědeckém výzkumu, bez účelu prospěchu
- VŽDY nutné uvést jméno autora (není-li anonym), jméno osoby, pod jejímž jménem se uvádí na veřejnost, název díla a pramen
- Výslovně umožněna i sekundární citace
- Při autocitaci stejná pravidla (ne vždy autor disponuje všemi právy – viz výhradní licence, zaměstnanecká díla)
- Obrázky a grafy stejné jako text
- Citace dle akademických pravidel a zákona odlišné (plagiátorství myšlenkové X vyjádření)

Výjimky ve veřejném zájmu

- Úřední dílo: právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, vč. úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany
- Výtvořky tradiční lidové kultury: autor neznámý, tj. ani není anonym či pseudonym – nesnižovat hodnotu

Zpravodajská licence

- Užití díla k úřednímu účelu
- Informování o aktuálních událostech
- Umožňuje přebírání zpráv mezi médii (vč. překladu); tyto zprávy lze užít i jinak; neplatí v případě výslovného zapovězení
- Politické projevy a úryvky veřejné přednášky pro informativní účel
- Nutná identifikace zdroje (viz citace)

Knihovní licence

- Instituce: knihovna, archiv, muzeum, škola a jiné nevýdělečné školské a vzdělávací zařízení
- Zpřístupnění díla (+ rozmnoženin) ze sbírek dané instituce (pokud není předmětem prodeje či licence), s výjimkou sdělování veřejnosti
- Rozmnoženiny bez prospěchu pro archivní a konzervační účely nebo za zničené či poškozené rozmnoženiny (či části), které nelze aktuálně koupit (lze i dál půjčovat)
- Možné zpřístupnění na technických zařízeních v instituci pro výzkum či soukromé studium, pokud nemožné rozmnožování => e-prezenčka + podobné u zvukových záznamů

Knihovní licence (2)

- Půjčování kvalifikačních prací na místě pro výzkum a soukromé studium (pokud není autorem zamítnuto)
- Možnost v katalogu pro nabídku půjčení a zpřístupnění užít obálku nebo obsah
- Půjčování děl po zaplacení odměny autorům
- Nutné předkládat ročně kolektivnímu správci informace o počtu výpůjček a informace k vyúčtování odměn autorům

EDD – mimo knihovní licenci

- E-dokumenty bezúplatně v knihovní licenci (nutné v prostorách knihovny bez možnosti kopírování)
- Jinak jen díky [smlouvě](#) s DILIA a autorským odměnám (6 Kč/str.)
- Náhrada za e-dokumenty autorům vyšší než za kopie
- Zdarma (z hlediska autorských poplatků) digitalizovaná volná díla (EOD), cena jen náklady (práce, doprava)

AZ v knihovnách

- Intergram správcem od 2011, knihovna pro besedy TV a rádio od 2007 => OAZA chce za 2007-2010 vrátit bezdůvodné obohacení
- „Analýza poctivého užití předložená výše ve vztahu ke Google Books se zde vztahuje také na užití ze strany knihoven jejich skenů a jestliže není žádná odpovědnost za porušení autorského práva na straně knihoven, nemůže být žádná odpovědnost na straně Google.“ 30stránkový rozsudek z 14.11. 2013 v USA, když Google, i když podnikatelský subjekt, skeny neprodává a na stránkách projektu nezobrazuje reklamu
- Může/musí/nesmí knihovna umožnit uživatelům používat Flash disky apod., když přes ně lze nelegálně pracovat s autorskými díly? (Obecně X databáze; znalost cíle užití)

Další licence

- Katalogová licence:
  - Katalog pro výstavu, dražbu, veletrh – vyobrazení díla + šíření rozmnoženin pro propagaci akce
  - Pokud možné, nutné uvést údaje jako u citace
- Užití díla umístěného na veřejném prostranství
  - Kresba, malba, grafika, fotografie, film... díla trvale umístěného na veřejném prostranství + další užití tohoto
  - Údaje jako u citace
  - Nevztahuje se na architektonické stavby a trojrozměrné rozmnoženiny
- Užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního: nutné použít přiměřeně a bez účelu prospěchu

Další licence (2)

- Omezení práva autorského k dílu soubornému: umožňuje oprávněný přístup a běžné využívání souborného díla
- Licence pro zdravotně postižené: specifikace umožnění užití děl pro zdravotně postižené, nutné přiměřené užití a bez účelu prospěchu (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled)
- Licence pro dočasné rozmnoženiny: účelem umožnit přenos díla po síti mezi třetími stranami prostředníkem nebo oprávněné užití díla
- Licence pro fotografickou podobiznu: rozmnoženina vlastní podobizny, která byla úplatně objednána, lze i nevýdělečně užit, pokud není zamítnuto
- Nepodstatné vedlejší užití díla: náhodné užití v souvislosti se zamýšleným užitím jiného díla či prvku
- Licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým: pronájem, půjčování a vystavení užitého umění či architektonického díla, návrh a realizace změn stavby při zachování hodnoty a uvědomění autora
- Licence pro sociální zařízení: provozování záznamů vysílaných děl v sociálních zařízeních (nemocnice, vězení...)
- Užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením: lze zapovědět

SMLUVNÍ TYPY

Licence a podlicence (obdobná pravidla)

Základní ustanovení pro smluvní typy

- Licencí autor uděluje oprávnění k užití
- LS lze omezit na určité druhy užití i na čas a místo, množství a rozsah; pokud není uvedeno, předpoklad LS pro takové druhy užití a rozsah, jak je to nutné k dosažení účelu LS
- Není-li sjednáno jinak:
  - Nabyvatel se zavazuje poskytnout autorovi odměnu
  - Nutné licenci využít
  - Rozsah dán ČR, doba obvyklá, ale ne delší než rok, množství obvyklé u daného druhu díla a užití
  - LS pro rozmnožování = pro jakékoli rozmnožování i rozšiřování rozmnoženin
- Možné návrh i pro neomezený okruh nabyvatelů a lze uzavřít i provedením úkonu bez informování navrhovatele (v souladu se zvyklostmi a závazek dodržet pravidla navrhovatele) - CC

Veřejné licence (CC)

- Možnost šíření (dle vybraných [podmínek](#))
- Nutné údaje o díle (autor, název, URL...) a odkaz na CC licenci
- Neodvolatelné (nelze zamezit povolenému v době získání kopie při trvání licence)
- Zanikají při porušení podmínek u nabyvatele
- (dle Gruber)

- CC ≠ OA

Výhradní X nevýhradní

- Výhradní: autor nesmí udělit licenci pro stejné užití třetímu a i sám se musí zdržet užití pro daný způsob; vyžaduje písemnou formu
- Nevýhradní: neomezené další udílení i užívání
- Pokud neuvedeno, považována LS za nevýhradní
- Pokud nejprve sjednána nevýhradní a pak výhradní, zůstává nevýhradní platná X nelze opačné pořadí, pokud nabyvatel výhradní LS nedá písemný souhlas

Další ustanovení

- Další šíření možnosti užití:
  - Lze do LS sjednat možnost udílet podlicence
  - Postoupení licence možné s písemným souhlasem autora, výjimka při prodeji podniku
- V LS nutné stanovit odměnu či způsob jejího určení; výjimkou případ jasného uzavření smlouvy s vidinou úplaty (výše jako obvykle) nebo jasně bezúplatné
- Odměny za pronajímané audio(vizuální) dílo se nelze vzdát
- Při výpočtu odměny dle výnosů nutné umožnit autorovi kontrolu
- LS lze omezit na určité druhy užití i na čas a místo, množství a rozsah; pokud není uvedeno, předpoklad LS pro takové druhy užití a rozsah, jak je to nutné k dosažení účelu LS

LS nakladatelská

- = LS pro rozmnožování a rozšiřování (mimo výkony)
- Pokud není uvedeno jinak, má se za to, že je **VÝHRADNÍ!** (neplatí pro periodika)
- Právo na autorskou korekturu => pokud nakladatel nesplní a snížila by se tím úroveň užití díla, pak může autor od smlouvy odstoupit
- Pokud výtisky rozebrány před uplynutím trvání LS, licence zaniká (pokud se obě strany nedohodnou jinak)

Konec LS

- Pokud nabyvatel nevyužívá LS vůbec nebo nedostatečně, může autor odstoupit (pokud vina není u autora)
- Nejprve nutné nabyvatele vyzvat k využití LS v přiměřené lhůtě (nejdříve 2 roky od vzniku LS, 1 rok u periodického tisku, 3 měsíce u denního)
- Autor může odstoupit před zveřejněním, pokud již dílo neodpovídá jeho přesvědčení a zveřejněním by byly poškozeny jeho zájmy
- Pokud LS nevyklučuje, práva po smrti FO nebo zániku PO přechází na právního nástupce
- U koho škoda za předčasné ukončení LS, zákon dává právo na náhradu, ale výpočet nejasný

DATABÁZE

Zvláštní právo pořizovatele databáze

Databáze

- = dílo souborné
- Způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem
- Nutný podstatný kvalitativní či kvantitativní vklad, každý nový takový => nový běh trvání práva
- Trvání práva 15 let
- Výjimky:
  - Platí většina obdob autorských práv
  - § 30 volné užití => nevztahuje se na e-databáze
  - Pořizovatelem může být i PO
  - Pořizovatel nemusí sám vytvořit, stačí, že dal podnět
  - Právo pořizovatele databáze převoditelné
  - Do práva nezasahuje oprávněný uživatel přístupem a běžným užitím

Zvláštní právo

- Pořizovatel právo na **vytěžování a zužitkování** databáze a na udělení oprávnění k výkonu tohoto práva
  - Vytěžování = jakýkoli přepis obsahu na jiný podklad
  - Zužitkování = jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti obsahu
- Půjčování není vytěžování ani zužitkování (jiný § než knihovní licence)
- „Opakované a systematické vytěžování nebo zužitkování nepodstatných částí obsahu databáze a jiné jednání, které **není běžné, přiměřené** a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze, není dovoleno.“ => běžné a přiměřené užití oprávněným uživatelem povoleno
- Možné i podstatné užití pro osobní potřebu, vědecké a vyučovací účely (nutné uvést pramen a nevýdělečné) a úřední účely (veřejná bezpečnost, soud...)

Ještě několik poznámek

- K zařazení díla do databáze nutné získat souhlas autora
- Díla zařazená do databáze neztrácejí nárok na vlastní AP ochranu => tzn. dodržovat pravidla pro ochranu databáze i děl do ní zařazených
- Nutné odlišovat (u e-databáze) i SW a jeho ochranu
- Čím obecnější databáze (z hlediska výběru a uspořádání), tím obtížnější je dosáhnout AP ochrany

Příklad

- Občanské sdružení vytvořilo úžasnou e-databázi článků pod CC. Knihovna by ji chtěla zpřístupnit, ale koho žádat o práva?
- => Pořizovatel databáze, autor SW; články není potřeba díky CC

DALŠÍ SUBJEKTY V AZ

Práva související s právem autorským

- Práva výkonného umělce k uměleckému výkonu (OAP a MAP), výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu a rozhlasového a televizního vysílatele k jeho vysílání => odkaz na platnost obdoby (většiny) autorských práv, i výjimek z nich a LS
- Právo nakladatele: odměna za rozmnoženinu jím vydaného díla pro osobní potřebu
- Trvání majetkových práv 50 let od vzniku práva krom zvukového, tam 70 let
- Při vydaném záznamu roční odměna (nelze se vzdát, výplata přes kolektivního správce, při neúspěchu s vyplacením do Státního fondu kultury ČR)

Kolektivní správa AP

- Kolektivním správcem výhradně PO, nejde o podnikání, ale o hlavní činnost správce
- Správa majetkových práv všech dotčených (autoři i související)
- Zástup více osob při vymáhání nároků, při přerozdělování odměn (nutné se přihlásit k nároku), mezinárodní řešení (přenesení pravomoci na zahraniční alternativu)

Správci v ČR

- DILIA: díla literární, (hudebně) dramatická, choreografická a pantomimická, scénická hudba vytvořená pro užití v díle dramatickém, choreografickém a pantomimickém a dabingová režisérka
- OSA díla hudební s textem nebo bez (hudební skladatelé a textaři)
- INTERGRAM výkonní umělci, tj. hudebníci, zpěváci, tanečníci atd., a výrobci zvukových a zvukově obrazových záznamů
- OOA-S autoři výtvarných děl, děl architektonických, výtvarní autoři obrazové složky audiovizuálních děl (kameramani, architekti, scénografové atd.)
- GESTOR autoři výtvarných děl – odměna při opětovném prodeji originálu díla uměleckého
- OAZA zvukaři – autoři, tj. mistři zvuku

Náhrady knihovny k DILII

- 1x ročně vyúčtování za kopie, součet:
  - Za kopírovací zařízení
  - Za počet barevných i černobílých kopií
- 1x čtvrt roku za e-kopie
  - Statistiky a faktury k DILII přes NKP (přepočítává)
  - Za EDD v knihovně (i digitální)

A co kolektivní správa SW?

- Rozsudek NSS k stížnosti BSA na zamítnutí žádosti o jmenování kolektivním správcem (spor 2001-2011)
- Vychází z odpovědi Soudního dvora (EU)
  - Kolektivní zastoupení pro SW neúčelné vzhledem k praxi a dobré kontrole užití autory => stačí agenturní zastoupení, příp. kontrola jednotlivými autory
  - Počítačový program lze užít jen jeho provozem (instalací, spuštěním, užíváním) dle posudku JUDr. J. Č.
  - Jako program chráněn jen zdrojový a strojový kód, ne zobrazení GUI na monitoru a podobné (např. televizní vysílání, pokud nevysílán zdrojový a strojový kód), GUI není formou vyjádření programu => jen zdrojový a strojový kód umožňuje rozmnožit (tak chráněny i koncepční práce)
  - GUI chráněno jako dílo obecně, pokud vlastním duševním výtvořem autora

Použité zdroje

- Autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů
- BARTÁK, Jan. Elektronické dodávání dokumentů (EDD). Dilia [online]. 2011 [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://www.dilia.cz/index.php/component/k2/item/8418-elektronicke-dodavani-dokumentu-edd>
- GRUBER, Lukáš. Typy CC licencí. Creative Commons Česká republika [online]. c2013 [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <http://www.creativecommons.cz/zakladni-informace-o-cc/typy-cc-licenci/>
- KŘÍŽ, Jan. Autorský zákon a předpisy souvisící: Komentář Text autorizován k 1.11.2002. 1. vyd. Praha: Linde, 2002, 791 s. ISBN 80-720-1385-8.
- Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 2. 2. 2011, č. j. 5 As 38/2008-288
- TELEC, Ivo. Autorský zákon: komentář. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2007.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31. 5. 2006, sp. zn. 5 Tdo 621/2006
- Zákon o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů